8-й клас
УКРАЇНСЬКА МОВА
Підручник: О.Заболотній, В.Заболотній. 2021

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	**Зміст навчального матеріалу**		
	Мовна змістова лінія 50 год	**Мовленнєва змістова лінія 16 год**	**Сторінки підручника**
Учень (учениця): **Знаннєва складова** **знає та розуміє** функції мови; **усвідомлює** значення мови як найважливішого засобу пізнання, спілкування і впливу; **Діяльнісна складова** **користується** лінгвістичними словниками й довідниками з метою вдосконалення власного мовлення; **Ціннісна складова** **ставиться** до української мови як до найвищої цінності; **обґрунтовує** необхідність вільного володіння державною мовою; **усвідомлює** права й мовні обов'язки учня як громадянина своєї держави; **цінує** відкритість до пізнання різних культур через мови; **робить висновки** щодо необхідності ґрунтовної мовної освіти.	**Вступ.** Мова — найважливіший засіб спілкування, пізнання та впливу.	**Рекомендовані види роботи.** Складання роздуму про важливість ґрунтовного знання державної мови та майстерного володіння мовленням. Обговорення важливості знання іноземних мов у житті сучасної молоді. Записування й коментування висловлень відомих людей, прислів'їв про мову як засіб спілкування, пізнання та впливу.	**4-5**

Учень (учениця): **<u>Знаннєва складова</u>** **знає** визначення тексту, **називає** стилі, жанри й типи мовлення; **наводить приклади** висловлень різних стилів і жанрів; **знає** засоби міжфразового зв'язку в тексті. **<u>Діяльнісна складова</u>** **розрізняє** тексти за стильовою належністю; **визначає** тип мовлення й жанр тексту; **знаходить і характеризує** засоби міжфразового зв'язку в тексті; **складає план** майбутнього висловлення (тексту) і складає текст за складеним планом; **створює** висловлення на дискусійну тему, обстоюючи власну думку, покликаючись на логічні аргументи, приклади з різних інформаційних джерел. **<u>Ціннісна складова</u>** **усвідомлює** необхідність застосування ІКТ для пошуку, опрацювання, обміну інформацією з навчальною метою; використання інтернет-ресурсів для здобування нових знань, пошукової діяльності;		**Теоретичний матеріал.** Повторення відомостей про мовлення, текст, стилі, жанри й типи мовлення; засоби міжфразового зв'язку в тексті. **Рекомендовані види роботи.** Колективне складання плану (складного) розповіді про Вікіпедію як унікальний міжнародний інтернет-проект енцикло-педії, що твориться 250-ма мовами світу. Складання тексту-роздуму в публіцистичному стилі «Вікіпедія: простір необмежених можливостей і прихованих обмежень».	

визнає зручність і перспективність дистанційної освіти; **критично оцінює** подану ЗМІ інформацію; обґрунтовує необхідність обережного й критичного до неї ставлення.			
Учень (учениця): **<u>Знаннєва складова</u>** **знає,** що вивчають такі розділи науки про мову, як лексикологія та фразеологія, орфографія та морфологія; **знає та пояснює** лексичне значення слів і фразеологізмів; **називає** групи лексики; **знає** самостійні та службові частини мови; **знає** виражальні можливості кожної із самостійних частин мови; **знає** правила правопису слів. **<u>Діяльнісна складова</u>** доцільно **використовує** в мовленні різні групи лексики, фразеологізми; **визначає й аргументує** належність слова до певної групи лексики; **здійснює** адекватний добір слів для складання висловлення певного змісту та стилю;	**Повторення та узагальнення вивченого.** Лексикологія. Фразеологія. Морфологія й орфографія. Основні правила правопису (*за вибором учителя*). **знаходить** прикметники в реченні;	**Рекомендовані види роботи.** Аудіювання тексту, що містить слова різних груп: за значенням (синоніми, антоніми), за походженням (власне українські і запозичені, зокрема іншомовного походження), активну й пасивну лексику (застарілі слова та неологізми), за вживанням (загальновживані та стилістично забарвлені, діалектні, професійні слова й терміни). Складання висловлення про значення словників у здобутті освіти з використанням застарілих слів і неологізмів. Складання інструкції щодо користування електронними мовними словниками. Складання роздуму «Чому більшість неологізмів у мові — слова іншомовного походження». Читання мовчки і вголос текстів, що містять фразеологізми, з'ясування їхньої ролі в мовленні. Складання розповіді з елементами роздуму «Яким я уявляю своє майбутнє» з	**9-17**

визначає морфологічні ознаки, синтаксичну роль самостійних частин мови; **обґрунтовує** правопис слів правилами; **користується** лінгвістичними словниками різних видів; **редагує** речення й тексти, у яких допущено лексичні та граматичні помилки. **Ціннісна складова** **виявляє прагнення** поліпшувати власне мовлення, добирати адекватні змістові висловлення слова та фразеологізми, правильно використовуючи частини мови; **усвідомлює** необхідність грамотного письма як важливої характеристики особистості; **прагне втілювати** своє розуміння цінностей у практичному житті.		використанням фразеологізмів (наприклад: *докласти сил, показати себе на ділі; виросли крила* і под.). Складання тексту, епіграфом до якого є слова «Національна фразеологія — душа кожної мови» (І. Огієнко). Редагування речень, що містять неправильно відтворені або недоречно вжиті фразеологізми.	
Учень (учениця): **Знаннєва складова** **знає та розуміє** предмет вивчення синтаксису й пунктуації; **розуміє й пояснює** різницю між словосполученням і реченням; реченням простим і складним. **Діяльнісна складова** **розрізняє** головне й залежне слова у словосполученні;	**Синтаксис. Пунктуація.** **Словосполучення й речення.** **Словосполучення.** Будова й види словосполучень за способами вираження головного слова. **Речення.** Речення прості й складні (повторення), двоскладні й односкладні. Граматична помилка та її умовне позначення (*практично*).	**Рекомендовані види роботи.** Складання висловлення «Покрова — козацьке свято» з використанням запропонованих учителем словосполучень (наприклад: *цікавість до минулого, гідність народу, козацька слава, збирати інформацію, цифрове покоління патріотів).* Складання проекту статті до Вікіпедії «Українські козаки: історія й сучасність» із використанням простих і	**20-21** **24-26**

аналізує будову словосполучень, види за способами вираження головного слова; **складає** словосполучення й речення різних видів**, визначає** серед них синонімічні; **розпізнає** речення прості та складні; **редагує** словосполучення, речення й тексти, помічаючи й виправляючи граматичні помилки; **використовує** виражальні можливості речень вивчених видів у власному мовленні; **робить** тематичні виписки та **складає** конспект науково-навчального тексту. **Ціннісна складова** **усвідомлює** важливість кожного словосполучення й речення для чіткості вираження думки; **обґрунтовує** важливість опрацювання науково-навчального тексту у формі його конспектування.		складних, двоскладних й односкладних речень. Редагування словосполучень, речень, текстів, у яких допущено граматичні помилки. **Обов'язкові види роботи.** Конспект прочитаного науково-навчального тексту; тематичні виписки.	
Учень (учениця): **Знаннєва складова** **розуміє й пояснює** відмінність між різновидами аудіювання; **знає** особливості будови опису пам'ятки історії й культури. **Діяльнісна складова**		**Теоретичний матеріал.** Різновиди аудіювання: ознайомлювальне, вивчальне, критичне. Особливості будови опису пам'ятки історії й культури. **Рекомендовані види роботи.** Аудіювання тексту, що містить опис пам'ятки історії й культури.	

розпізнає вжиті в прослуханому тексті типи мовлення: розповідь, роздум, опис; **розпізнає** в тексті розповідного характеру опис пам'ятки історії та культури, аналізує його будову. **<u>Ціннісна складова</u>** **усвідомлює** важливість дослідження, вивчення й збереження пам'яток історії та культури з метою збереження історичної пам'яті народу й виховання в молоді патріотизму.		**Обов'язкові види роботи.** Вибірковий усний переказ розповідного тексту з елементами опису пам'яток історії й культури в художньому стилі. Складання й розігрування діалогу – обміну думками та враженнями від телепередач (матеріалів відеохостинга YouTube), присвячених вивченню та збереженню пам'яток історії та культури.	
Учень (учениця): **<u>Знаннєва складова</u>** знає члени речення, способи вираження їх; ставить розділові знаки в простому двоскладному реченні, пояснює їх пунктуаційними правилами. **<u>Діяльнісна складова</u>** **визначає** головні та другорядні члени речення; **розрізняє** речення двоскладні та односкладні; **визначає** види присудків, обставин у реченнях, прикладку як різновид означення, способи вираження підмета, присудка, означень, додатків та обставин; **інтонує** правильно речення різних видів, за допомогою	**Просте речення.** **Двоскладне речення.** Головні й другорядні члени речення. **Підмет і присудок.** Способи вираження підмета. Простий і складений присудок (іменний і дієслівний). Способи вираження присудка. Тире між підметом і присудком. Узгодження головних членів речення. Речення поширені й непоширені (*повторення*). Порядок слів у реченні. Логічний наголос. **Означення, додаток й обставини як другорядні члени речення** (*повторення*). Прикладка як різновид означення. Написання непоширених прикладок через дефіс; прикладки, що беруться в лапки. Види обставин (за значенням), способи вираження їх. Порівняльний зворот. Виділення порівняльних зворотів комами.	**Рекомендовані види роботи.** Складання висловлення-роздуму на актуальну тему з використанням простих двоскладних речень. Складання тексту листа-запрошення на відкриття шкільного краєзнавчого музею (меморіальної дошки, пам'ятника історичній особі) з уживанням речень із простими та складними підметами. Виразне читання речень різних видів з акцентуванням уваги на виділенні слів логічним наголосом для передавання змістових та емоційних відтінків значення. **Обов'язкові види роботи.** Докладний письмовий переказ розповідного тексту з елементами опису пам'яток історії й культури в публіцистичному стилі (за простим або	**30-35** **47-58**

логічного наголосу передає різні змістові та емоційні відтінки значення; **записує** прикладки відповідно до орфографічних норм і обґрунтовує написання; **знаходить і виправляє** орфографічні та пунктуаційні помилки на вивчені правила; **аналізує** будову простого двоскладного речення, **переказує та створює** тексти різних стилів з поєднанням різних типів мовлення; **робить повідомлення** на тему про мову, що вимагає зіставлення й узагальнення матеріалу в науковому стилі. **Ціннісна складова** **оцінює** виражальні можливості простого двоскладного речення в текстах різних стилів; **обґрунтовує** важливість дослідження, вивчення й збереження пам'яток історії та культури.		складним планом) з використанням прикладок. **Ділові папери**. План роботи. Складання плану роботи над проектом. Оформлення рубрик, стислих описів етапів роботи, аналіз результатів діяльності. **Рекомендовані види роботи.** Виконання проекту «Українське козацьке бароко в пам'ятках історії та культури». Створення висловлення про відомого науковця-дослідника (педагога, митця), що містить речення, граматичні основи яких включають іменний складений присудок (наприклад: *став першим, вважається першовідкривачем, був працьовитий).* Редагування речень, у яких допущено граматичні помилки (в узгодженні головних членів речення та ін). **Обов'язкові види роботи.** Повідомлення на тему про мову (наприклад: дієслівний та іменний складений присудки), що вимагає зіставлення й узагальнення матеріалу в науковому стилі. Усний твір-опис пам'ятки історії й культури за картиною в публіцистичному стилі (за простим або складним планом) з використанням порівняльних зворотів.	
Учень (учениця): **Знаннєва складова** **знає** структуру та мовні засоби, характерні для тексту-опису місцевості;		**Теоретичний матеріал.** Особливості будови опису місцевості. **Обов'язкові види роботи.**	

<u>Діяльнісна складова</u> **складає** речення, типові для тексту-опису місцевості; **переказує** розповідний текст із елементами опису місцевості.		Стислий письмовий переказ розповідного тексту з елементами опису місцевості в художньому стилі (за складним планом). Аналіз письмового твору.	
Учень (учениця): **<u>Знаннєва складова</u>** **знає** види односкладних речень, пояснює будову односкладних речень кожного з типів; **пояснює** розділові знаки в неповних реченнях. **<u>Діяльнісна складова</u>** **розрізняє** речення односкладні й неповні; **визначає** види односкладних речень (також як частин складних речень); **конструює** односкладні речення вивчених видів, а також неповні речення; **правильно використовує** їх у власному мовленні; **ставить** правильно тире в неповних реченнях й **обґрунтовує** його використання; **знаходить і виправляє** пунктуаційні помилки на вивчені правила; **правильно будує** тексти різних типів і стилів, використовуючи виражальні можливості односкладних і неповних речень;	**Односкладне речення.** **Односкладні прості речення** з головним членом **у формі присудка** (означено-особові, узагальнено-особові, неозначено-особові, безособові) і **підмета** (називні). Односкладне речення як частина складного речення. **Повні й неповні речення.** Тире в неповних реченнях.	**Рекомендовані види роботи.** Аудіювання поетичних текстів, щоденникових записів та уривків з листування відомих людей, аналіз ролі односкладних і неповних речень у них. Формулювання висновків про значення односкладних речень у мовленні. Аудіювання текстів, які містять прямо виражену спонукальну інформацію. Особливості орієнтування в ситуації спілкування в інтернет-просторі, зокрема в соцмережах. Складання й розігрування діалогів (телефонних розмов), що передбачають уникання небажаного й небезпечного спілкування, протистояння маніпуля-тивним впливам (з використанням односкладних і неповних речень). Добір для постерів-мотиваторів актуальних девізів (цитат), виражених означено-особовими реченнями. Складання та розігрування діалогу дискусійного характеру в розмовному стилі з використанням прислів'їв — узагальнено-особових речень. Складання інструкції для учнів початкових класів «Як у мережі Інтернет розшукати	**72-85** **86-88** **89-90**

вживає в мовленні речення двоскладні й односкладні різних видів як синтаксичні синоніми; **використовує** в текстах-описах називні речення для позначення часу й місця; **доречно вживає** неповні речення в діалозі, а також у складних реченнях для уникнення невиправданих повторів; **правильно інтонує** неповні речення; **складає** опис місцевості. **Ціннісна складова** **сприймає** спілкування як цінність; **оцінює й осмислює** ситуацію спілкування**;** **відчуває** стан співрозмовника, **виявляє** емпатію; **оцінює** виражальні можливості й роль односкладних і неповних речень у текстах художнього, розмовного, публіцистичного стилів.		потрібну інформацію» з використанням неозначено-особових речень. **Обов'язкові види роботи.** Усний твір-опис місцевості (вулиці, села, міста) на основі особистих спостережень і вражень у художньому стилі (за складним планом) з використанням називних речень для позначення місця. Складання та розігрування діалогу-розпитування або домовляння (телефонної розмови) з використанням неповних речень та односкладних речень.	
Учень (учениця): **Знаннєва складова** **наводить приклади** речень, ускладнених однорідними членами; **ставить** розділові знаки в таких реченнях, **пояснює** їх правилами. **Діяльнісна складова**	**Просте ускладнене речення.** **Речення з однорідними членами.** **Однорідні члени речення** (зі сполучниковим, безсполучниковим і змішаним зв'язком). Поширені й непоширені однорідні члени речення. Смислові відношення між однорідними членами речення (єднальні, протиставні,	**Рекомендовані види роботи.** Читання мовчки текстів різних стилів, що містять однорідні члени речення. З'ясування значення однорідних членів речення в мовленні. Створення висловлення-роздуму «Кого з літературних героїв я маю за зразок» з використанням речень, ускладнених однорідними членами.	**102-120**

знаходить в тексті речення, ускладнене однорідними членами (непоширеними й поширеними; **розрізняє** однорідні й неоднорідні означення; **визначає** смислові відношення між однорідними членами речення; **правильно інтонує** речення з однорідними членами; **знаходить і виправляє** пунктуаційні помилки на вивчені правила; **конструює** речення, до складу яких входять однорідні члени з різними типами зв'язку між ними, зокрема з парними сполучниками, узагальнюваль-ними словами при однорідних членах. **<u>Ціннісна складова</u>** **оцінює** виражальні можливості речень з однорідними членами в різних стилях мовлення.	розділові). Кома між однорідними членами речення. Речення з кількома рядами однорідних членів. Однорідні й неоднорідні означення. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами (*повторення й поглиблення*). Двокрапка й тире при узагальнювальних словах у реченнях з однорідними членами.	Складання тексту для розміщення на шкільному веб-сайті про корисні для школярів лінгвістичні онлайн-словники (з використанням речень, ускладнених однорідними членами). Складання переліку необхідних для вашої родини закупівель (продуктів харчування, промислових товарів тощо) на поточний місяць із використанням узагальнювальних слів при однорідних членах речення. Створення відгуку про розміщену в мережі Інтернет віртуальну екскурсію до музею або історичної місцевості (з використанням речень, ускладених однорідними членами речення). **Обов'язкові види роботи.** Письмовий твір-опис місцевості (вулиці, села, міста) на основі особистих спостережень і вражень або за картиною в художньому стилі (за складним планом) з використанням речень, ускладнених однорідними членами речення. Аналіз письмового твору.	
Учень (учениця): **<u>Знаннєва складова</u>** **наводить приклади** речень, ускладнених звертаннями, вставними словами (словосполу-ченнями); **ставить** розділові знаки в таких реченнях, **пояснює** їх правилами. **<u>Діяльнісна складова</u>**	**Речення зі звертаннями, вставними словами (словосполученнями, реченнями).** Звертання непоширені й поширені. Риторичне звертання. Вставні слова (словосполучення, речення). Групи вставних слів і словосполучень за значенням. Розділові знаки при звертанні	**Рекомендовані види роботи.** Аудіювання аудіозаписів уривків з виступів відомих ораторів (у публіцистичному стилі), з літературних творів (у художньому стилі), з побутових розмов (у розмовному стилі), у яких ужито звертання. Формулювання висновків стосовно ролі звертань у мовленні, зокрема значення риторичних звертань.	**130-138**

знаходить звертання, вставні слова (словосполучення, речення) в реченні; **визначає** в тексті риторичні звертання й **пояснює** стилістичну роль їх; **знаходить і виправляє** помилки на вивчені пунктуаційні правила; **конструює** та **інтонує** правильно речення зі звертаннями, вставними словами (словосполученнями); **використовує** виражальні можливості речень зі звертаннями, вставними словами (словосполученнями, реченнями) в усному й писемному мовленні. **Ціннісна складова** **оцінює** виражальні можливості речень зі звертаннями, вставними словами (словосполученнями, реченнями) у тексті.	і вставних словах.	Виразне читання речень, що містять звертання. Виконання проекту «Роль і значення звертань у творах українського фольклору». Створення висловлення розповідного характеру з елементами роздуму «Техніка в моєму житті» з використанням самостійно дібраних вставних слів. **Обов'язкові види роботи.** Інтерв'ю в публіцистичному стилі.	
Учень (учениця): **Знаннєва складова** **наводить приклади** речень, ускладнених відокремленими (також уточнювальними) членами речення; **ставить** розділові знаки в таких реченнях, **пояснює** їх правилами. **Діяльнісна складова** **знаходить** відокремлені й уточнювальні члени в реченні;	**Речення з відокремленими членами.** Поняття про відокремлення. Відокремлені другорядні члени речення (також уточнювальні). Розділові знаки при відокремлених членах речення.	**Рекомендовані види роботи.** Читання мовчки і вголос тексту художнього стилю, що містить речення, ускладнені відокремленими членами. Формулювання висновків щодо ролі відокремлених членів речення в мовленні. Створення висловлення-роздуму «Кого із сучасників я вважаю успішною людиною» з використанням відокремлених означень (у т. ч. відокремлених прикладок).	**144-168**

знаходить і виправляє допущені пунктуаційні й граматичні помилки; **правильно інтонує** речення з відокремленими й уточнювальними членами речення; **будує** висловлення в публіцистичному й науковому стилях, використовуючи виражальні можливості речень з відокремленими й уточнювальними членами речення в усному й писемному мовленні. **<u>Ціннісна складова</u>** **оцінює** виражальні можливості речень з відокремленими й уточнювальними членами в текстах різних стилів.		Складання допису дискусійного характеру до блога «Чи переможе книжку комп'ютер, а бібліотеку — Інтернет?» з використанням відокремлених обставин. Створення висловлення про улюблені українцями рослини з використанням уточнювальних прикладок додаванням до народних назв наукових (наприклад: *нагідки — календула; татарське зілля — аїр, петрові батоги — цикорій звичайний; смерека — ялина європейська*). Створення висловлення «Родина — це вся Україна з глибоким корінням, високим гіллям» з використанням речень, ускладнених відокремленими уточнювальними прикладками зі словами *на ім'я, на прізвище.* **Обов'язкові види роботи.** Письмовий твір-опис пам'ятки історії й культури на основі особистих спостережень і вражень у художньому стилі (з використанням відокремлених означень та обставин). Аналіз письмового твору.	
Учень (учениця): **<u>Знаннєва складова</u>** **систематизує** вивчені відомості про будову та види словосполучень, двоскладні й односкладні речення, повні й неповні речення, прості ускладнені речення.	**Повторення в кінці року** відомостей про словосполучення й просте речення	**Рекомендовані види роботи.** Написання речень (текстів) з поясненням правопису слів та вживання розділових знаків. Редагування словосполучень і речень, у яких допущено граматичні помилки.	**176-180**

ставить у простих ускладнених реченнях розділові знаки, **пояснює** їх уживання правилами. **<u>Діяльнісна складова</u>** **доцільно застосовує** виражальні можливості синтаксичних засобів для досягнення комунікативної мети.			